

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 112/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Danielou Oravczovou, advokátkou, Námestie M. R. Štefánika 6, Komárno, proti postupu Okresného súdu Komárno v konaní sp. zn. 15C/279/2013 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Komárno v konaní sp. zn. 15C/279/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Komárno **prikazuje** v konaní sp. zn. 15C/279/2013 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré je Okresný súd Komárno **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Komárno je **povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 16. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v civilnom spore. Okrem toho žiada, aby bolo okresnému súdu prikázané konať bez zbytočných prieťahov a aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 13 500 eur.

II.

2. Bývalý manžel sťažovateľky sa ako žalobca proti sťažovateľke ako žalovanej žalobou z 15. júla 2013 domáha na okresnom súde vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Okresný súd žalobcu vyzval uznesením z 10. septembra 2013 na doplnenie jeho nepresnej a neúplnej žaloby. Žaloba bola doplnená podaním z 3. októbra 2013. Následne bola žaloba sťažovateľke doručená 4. marca 2014 a sťažovateľka sa k nej potom, ako žiadala o predĺženie lehoty, vyjadrila 15. apríla 2014. Súd následne obstarával listiny a bez toho, aby vo veci nariadil pojednávanie, výzvou z 29. decembra 2014 zisťoval, či medzi stranami došlo k mimosúdneho vyriešeniu sporu. Prípisom z 30. novembra 2015 okresný súd znova vyzval žalobcu na doplnenie žaloby. Túto výzvu znova zopakoval 22. augusta 2016 v súvislosti s nariadením pojednávania na 4. november 2016. Toto pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito s tým, že stranám sporu bolo uložené, aby do 60 dní predložili listinné dôkazy a vyjadrenia. Sťažovateľka sa vyjadrila 23. novembra 2016 a žalobca 4. januára 2017.

3. Okresný súd v priebehu roka 2017 preposielal vyjadrenia strán. Dňa 9. januára 2019 boli strany sporu vyzvané na prednesenie podstatných a rozhodujúcich skutočností a označenie dôkazov na ich preukázanie v lehote 60 dní. Strany sporu predložili svoje vyjadrenia 22. januára 2019 a 21. marca 2019. Dňa 30. októbra 2019 boli strany sporu vyzvané, aby sa vyjadrili, či došlo k mimosúdneho vyriešeniu veci. Sťažovateľka sa k výzve vyjadrila 14. februára 2020. Okresný súd výzvou z 8. júla 2020 zisťoval, či strany predložia znalecké posudky alebo či má znalecké dokazovanie vykonať sám. Sťažovateľka vyjadrenie doručila súdu 9. júla 2020 a žalobca sa po doručení výzvy políciou 13. januára 2021 vyjadril 29. marca 2021. Termín pojednávania nariadený na 12. máj 2021 bol na základe žiadosti sťažovateľky zrušený a nový termín pojednávania bol nariadený na 16. jún 2021, ktorý bol na žiadosť žalobcu odročený na 14. júl 2021. Žalobca 12. júla 2021 požiadal o lehotu na mimosúdne urovnanie sporu, termín pojednávania bol zrušený s určením lehoty do 31. augusta 2021, ktorá bola na žiadosť žalobcu predĺžená do 31. októbra 2021. Sťažovateľka 4. novembra 2021 požiadala okresný súd o pokračovanie v konaní a nariadenie termínu pojednávania, ktorý bol nariadený na 9. február 2022. Ten bol na žiadosť žalobcu z dôvodu zdravotných problémov jeho právnej zástupkyne zrušený a nový termín pojednávania bol nariadený na 6. apríl 2022.

III.

4. Sťažovateľka namieta celkovú dĺžku konania a zvyrazňuje to, že súd len preposielal vyjadrenia strán s tým, že v konaní ešte ani nebola vypočutá a nebolo nariadené dokazovanie na zistenie hodnoty vyporiadavaného majetku, ktorý chátra a ktorý je zaťažený dlhmi žalobcu. Sťažovateľka

poukazuje na to, že vec je skutkovo a právne jednoduchá. Sťažovateľka zvyrazňuje to, že rodinný dom, ktorý je predmetom vyporiadania, je pre ňu nedostupný a bývať musí u svojej dcéry.

5. Okresný súd sa po opise priebehu konania vyjadril, že vplyv na celkovú dĺžku konania mal predovšetkým postoj a procesná aktivita strán sporu (najmä žalobcu) a to, že v priebehu konania došlo celkom sedemkrát k zmene sudcu, čo si vyžiadalo opakovanú potrebu naštudovania veci. Okresný súd zastáva názor, že procesné úkony súdu boli vyvolané predovšetkým tým, že strany sporu v priebehu konania nepredniesli na začiatku konania všetky relevantné skutkové tvrdenia. Okresný súd zdôraznil, že v roku 2021 a 2022 nariadené pojednávania boli zrušené výlučne z dôvodov vyvolaných stranami sporu, a v závere vylúčil, že by dĺžka konania bola spôsobená alebo ovplyvnená nesprávnym postupom súdu.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

7. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že konanie o zrušenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva je bežnou súčasťou rozhodovacej praxe všeobecných súdov a v napadnutom konaní nejde o také spoluvlastníctvo, ktoré by svojou veľkosťou alebo spornosťou robilo vec osobitne zložitou. K predĺženiu veci však nepochybne prispelo i to, že strany sa nepresne vyjadrovali k rozsahu vyporiadania. Nepresnosť písomných vyjadrení strán však len ťažko možno prekonať opakovaním písomných výziev. Správne substancovanie predmetu sporu je úlohou okresného súdu a optimálne ho možno zvládnuť jasnou a zrozumiteľnou bezprostrednou komunikáciou na pojednávani. V správaní sťažovateľky neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by podstatne vplývali na dĺžku konania. Za takéto skutočnosti nemožno považovať ani to, že sťažovateľka požiadala o odročenie termínu pojednávania. Sťažovateľka sa o priebeh konania zaujímal a na výzvy súdu v priebehu celého konania reagovala.

8. Rozhodujúci bol postup okresného súdu. Celé jeho doterajšie konanie možno charakterizovať ako striedanie období nečinnosti, zmeny zákonných sudcov a doručovanie výziev stranám konania na opätovné vyjadrenie sa k sporu a k tomu, či nedošlo k mimosúdnejmu vyriešeniu. To viedlo k tomu, že okresnému súdu sa doteraz nepodarilo nielen jasne identifikovať predmetu sporu, ale ani vykonať akékoľvek dokazovanie, ktoré by mohlo viesť k jeho vyriešeniu. Okresný súd namiesto nariadenia pojednávania a vypočutia strán sa opakovane uchýľoval k formálnym písomným výzvam s následným mechanickým doručovaním vyjadrení strán. Tento procesný postup okresného súdu trvá už takmer deväť rokov bez toho, aby vo veci bolo vykonané akékoľvek dokazovanie. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, keďže nesústreďenou a pomalou činnosťou spôsobil zbytočné prieťahy v konaní.

Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené sťažovateľkou uvedené základné práva.

9. Vzhľadom na to, že vo veci nebolo do nálezu ústavného súdu rozhodnuté, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov.

10. V tomto prípade priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. S prihliadnutím na charakter veci, dĺžku obdobia nečinnosti okresného súdu, celkovú dĺžku napadnutého konania a tiež s poukazom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 119/2019, III. ÚS 36/2020) priznal ústavný súd sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadost'učinenie 3 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel.

11. Na margo viackrát okresným súdom zvýrazňovanej skutočnosti, že v dôsledku zmeny zákonných sudcov bolo potrebné vec naštudovať, treba zdôrazniť, že ani naštudovanie zložitého spisu o vyporiadaní spoluvlastníctva nemôže trvať niekoľko mesiacov. Čo sa týka viacnásobných zmien zákonných sudcov, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezstavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní ako nadmerná zaťaženosť súdu alebo personálne problémy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter.

V.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu